

VIEAȚA COOPERATIVĂ

Supliment bilunar la „Vieța Creștină“
Redactat de Dr. ALEXIU MANEA
Inregistrată la Tribunalul Cluj sub No. 88.

ȘI ECONOMICĂ

ABONAMENT anual 60 Lei — împreună cu „Vieța Creștină“
125 Lei — pentru instituții și autorități 300 Lei
— abonament de sprijin 500 Lei.

CONSUMATORI Înscrieți-vă în cooperativa de consum

În ultima vreme s'a pornit la Cluj o frumoasă acțiune cooperativă, care are de scop întemeierea unei cooperative de consum, bazată pe principiile salvatoare a cooperației reale. Este perfect adevărat că în anii din urmă mișcarea cooperativă a trecut prin dificultăți mari, însă aceasta numai din cauză că prea puțini conducători cunosc principiile și rosturile adevărate a acestei mișcări, și mai mulți sunt acei cari au știut să se folosească de ea. Chiar din cauza slăbirei acestei mișcări au înflorit atâția speculatori, intermediari și carteluri omnipotente.

Astăzi nu este nevoie de a se crea cooperative degenerare ca multe altele de pe vremuri, și cum spre marea noastră durere se mai întemează, cari să aibă numai firmă „cooperativă“ în realitate să fie condusă de principii pur capitaliste, și de metodele dinainte, dacă nu mai mult de dorința mării profitului.

Ori ceace noi vrem, este crearea unei cooperative cari cu mijloace financiare proprii (nu împrumutate) să conducă lupta contra tuturor marilor firme

capitaliste cartelizate și să fie un început de apărare a consumatorului.

Cerem ca metodele de muncă capitaliste să fie eliminate. Să fie întronat spiritul de ajutor mutual, spiritul cooperativ. Iată că în ultima vreme în Cluj s'a ridicat prețul pâinii dela 10 lei la 11.50 numai intervenției cartelului. Trebuie înainte de toate solidarizarea marelui public consumator în jurul cooperativei de consum ce se crează.

Noua cooperativă așa cum s'a anunțat în apelul publicat va întemeia o brutărie, pentru a deschide lupta contra cartelului declarat din industria morăritului și panificației din Cluj, cu ultim scop de a scădea prețurile. Din cartelul actual fac parte „Moara Molnar și Pinter, Moara Irina, Traub Eugen, M. Sternberg și Goldstein, Moara Izrael Alex, Fabrica de pâine Familia“. Lor le datorăm în primul rând scumpirea pâinii și făinei, împreună cu sateliții lor inai mici câștigă peste 3 lei la Kgr. de pâine. Aceasta e specula.

Consumatorii ne plângem de scumpete, de sărăcie, însă ne

întrebăm dacă am făcut ceva pentru a ne elibera de acești paraziți .. Iată de ce este de datoria fiecărui consumator de a se înscrie imediat în cooperativa de consum ce se va întemeia.

Trimiteți adeziunea Dv. la „Acțiunea Cooperativă“
Cluj Str. Duca 7. Etaj.

La adunarea din 5 Iunie

„Dacă neamul românesc s'a menținut prin Biserică, stăpânirea economică a țării o va dobândi numai prin cooperație“

În ziua de 5 Iunie a. c. s'a ținut în cartierul Bulgaria din Cluj o mare adunare de propagandă cooperativă. A prezidat. S. S. Canonice I. Agârbiceanu.

D-sa într-o frumoasă cuvântare a spus: Scopul cooperației este întărirea elementului românesc. Este greșită afirmația că românul nu are spirit comercial. Sunt nenumărate dovezi contrare. La Cluj, un Vlad și un Vonița au organizat o întreagă ramură de comerț.

Noi Românii nu suntem pe deplin stăpâni în țara noastră, atâta timp cât marile bogății sunt în mâna streinilor.

Lupta pentru recucerirea pozițiilor câștigate de alții se pot duce cinstit prin cooperație. Sco-

pul cooperativei de consum ce se va înființa în acest cartier este să apere populația noastră de exploatarea intermediarilor și să puie la dispoziția credincioșilor o capelă care se va ridica în edificiul spațios destinat a fi cumpărat de cooperativă.

Indeamnă credincioșii să se înscrie și să ducă acțiunea la sfârșit bun.

Di Dr. A. Manea luând cuvântul expune frumoasele realizări a celei mai mari cooperative din lume London Coop. care are 510.000 Membri și produce în cele 14 fabrici de pâine cca 50 Milioane buc. pâine pe an. La noi exploatarea făcută de cartelul morarilor e mare.

Ori imobilul ce se va cumpăra de cooperativa proiectată va avea brutărie și ni se dă posibilitatea să zdrobim cartelul morarilor prin vânzarea de pâine coop. etină.

A luat apoi cuvântul S. S. Preot V. Chindriș și Di Gr. Corobeanu care declară că de un an s-a înființat un comitet și fondatorii au și semnat statul. Rămâne să se plătească părțile sociale. Acest comitet va lucra mai departe.

Această adunare după discuții lămuritoare a luat sfârșit într'o admosferă de înălțare morală și creștină.

Cor.

„Dansk Andels Cimentfabrik“: Cooperativa care a distrus cartelul cimentului în Danemarca...

Nenumărate sunt exemplele pe care le putem prezenta pentru a ilustra lupta ce s'a dus între cooperative și carteluri. Foarte interesantă este însă lupta cooperativelor de consum Daneze contra cartelului cimentului. Pe la 1899 industria de ciment daneză producea cca. 3. Milioane qt. din care jumătate se exporta. Atunci fabricile pentru a putea exploata populația sau constituit într'un cartel care peste puțin timp s-a mărit într'un „cartel internațional“ în care au intrat fabricile franceze, germane, și daneze. În câțiva ani acest cartel s'a organizat temeinic încât consumatorii au devenit tributarii cartelului. Acest cartel fixa nu numai prețul cimentului en gros în fabrici ci chiar în detalii.

Primele încercări pentru a se debarasa de acest cartel atotputernic le-au făcut zidarul din Copenhaga, cari în 1909 au întemeiat o fabrică proprie în Kongsdal însă cu puține șanse. Imediat ce această fabrică a început să producă cartelul a scăzut prețurile și după foarte puțin timp întreprinderea zidarilor a fost silită să intre în cartel. Multe cooperative daneze se ocupă cu vânzarea cimentului. Ele se aprovizionau dela Uniunea centrală F. D. B. a coop. consum daneze. Între 1907 și 1910 a fost între F. D. B. și cartelul cimentului un contract, de care F. D. B. ul nu era mulțumit mai ales că s'a atras atențiunea de către multe cooperative de

consum asupra atitudinii dictatoriale a cartelului care fixează singur prețurile chiar în detalii, — și cereau întemeierea unei fabrici cooperative. Planul acesta de a se edifica o fabrică a căzut, cu atât mai vârtos cu cât cartelul a propus un nou contract pe 5 ani, acordând F. D. B. ului un rabat. Însă în schimb cooperativele trebuiau să se aprovizioneze exclusiv dela Cartel.

După multe tratative s-a admis planul. Însă a doua zi după subscrierea contractului cartelul a ridicat prețul cimentului cu 50 Ore pe qt. justificând aceasta cu necesitatea de a se crea un fond pentru susținerea luptei de prețuri dintre cartel și eventualele fabrici noi concurente. Aceasta hotărâre a atras proteste nenumărate și a fost semnul întemeierii fabricii cooperative. Un cooperativist Anders Nielsen a luat inițiativa. Membrii noii cooperative au luat angajamentul de a se aproviziona timp de mai mulți ani numai dela Fabrica coop. și pe prețuri de zi, care preț nu putea fi mai mic de 3.80 Coroane pe qt. Această dispoziție a fost luată în vederea luptei de prețuri cu cartelul.

La 10 Noevrie 1911 s-a întemeiat cooperativa A. D. C. „Fabrica cooperativă daneză de ciment“. În 1913 s'a început clădirea fabricii. Între timp la 1. I. 1913 Cartelul ridică din nou prețul cimentului cu 60 Ore pe qt. încât consumatorii plăteau „fondului de luptă“ 1. 10. Cor. pe qt, care mai târziu va susține lupta contra consumatorilor. În anul 1914 fabrica începe producția. Imediat cartelul scade prețurile dela 6. 45 Cor. la 4. 10 cor. pro qt. Deacum a început războiul ci-

mentului. Cartelul credea că cu acest dumping de prețuri va zdrobi fabrica cooperativă furându-i consumatorii. Lucrurile au decurs însă altfel. Cooperativele au rămas fidele dându-și seama că vor economisi milioane de coroane prin existența fabricii coop.

O nouă fază a luptei a fost procesul pornit de cartel contra Uniunii F. D. B. prin care cerea despăgubiri pentru nerespectarea contractului din 1911. Justiția a obligat cooperativele la o despăgubire de 600.000 coroane. Însă victoria cooperației se apropia. Cu toate șicanele și loviturile date, fabrica cooperativă și-a mărit capacitatea de producție la cca. 600.000 qtale.

D. A. Cimentfabric, cooperativa a avut la 1932 cca. 1036 membri din cari 865 cooperative. Capitalul era de 493.000 Coroane și rezervele de 1.318.000 coroane, iar instalațiile în valoare de peste 6 milioane cor.

În 1930 producția anuală era de un milion qt. După războiul Mondial cartelul cimentului s'a desfăcut, lupta fiind câștigată de cooperative. Prețul cimentului a scăzut la prețul real, scăpându-se consumatorii de exploatare.

În ultima vreme fabrica coop. a cumpărat din Statele Unite o nouă petentă de fabricat ciment superior actualului ciment Portland, ceace va însemna un nou progres cooperativ.

Dr. ALEXIU MANEA

Organizarea lăptăriilor Coop. în Danemarca

(continuare din numărul trecut)

Caracteristic este că în Danemarca ca și de altfel la noi predomină mica exploatare agricolă, dela 0,5 Ha. până la 10 Ha. 98 % din totalul acestor exploatare sunt cooperatizate.

O altă caracteristică este faptul că în Danemarca țara cooperativelor nu există o lege de org. cooperativă.

Țăranul după ce se înscrie în cooperativă se obligă a aduce timp de 5-10 ani tot laptele cel produce, în cooperativă. Cooperativa este condusă de un comitet ales de adunarea generală unde fiecare membru are un vot. Pentru împrumutul luat și cu care s'a clădit lăptăria și s'au cumpărat mașinile, garantează solidar toți membrii.

Plata laptelui furnizat se face la 3-4 săptămâni odată. Socoteala se face pe baza conținutului de grăsime. Există o metodă propagată de Iohan Jensen. În fiecare dimineață se ia mostră din lapte și cu ajutorul aparatului de stabilit grăsimea se află cantitatea de grăsime din lapte. Zilnic se trece în registru pentru fiecare membru cantitatea de lapte și de grăsime. În acest mod falsificarea este exclusă. Săptămânal se face înmulțirea celor două cantități, și da cantitatea ce se va plăti. Prețul se plătește luându-se ca indicator prețul stabilit la bursa din Copenhaga. În acest mod producătorul primește prețul pieții.

Aparatele și mașinile necesare unei lăptării sunt: măsurători de grăsime, colector de lapte, căldare de încălzit laptele, pasteurizator, răcitoare, separatoare și butoiu de preparat unt, apoi motor cu benzină sau cărbuni pentru producerea energiei. — Rentabilitate lăptăriei e cu atât mai mare cu cât prelucra mai mult lapte. În 1931 peste 53 % din totalul lăptăriilor prelucrau peste 3 Milioane litri lapte anual, pe când înainte de războiu acest procent era de abea 34.

Pentru a ajuta concentrarea în satele în care nu se poate prelucra o cantitate așa mare de lapte să creiază stațiuni de smântânire. Laptele se trece prin separator și smântâna produsă se expediază imediat la lăptăria din centru. Avantajul rezidă în faptul că unei stațiuni de smântânire costă mai puțin instalațiile apoi e lucru mai puțin, și nu e nevoie de transportul laptelui la distanță deci o economie în producție.

Untul preparat are cca. 86 % grăsime minimum restul apă 16 %. Mare pond se pune a-

colo pe prepararea unui unt de calitate mai ales a untului de export.

În 1910 asociația lăptăriilor cooperative au întemeiat o cooperativă pentru marcarea untului și protecția produselor naționale daneze. De către această cooperativă s'a creat o marcă națională numită „LUR“ reprezentată prin 4 trompete supra-puse câte două. Această marcă se aplică pe orice butoi și pe toate hârtiile de pachetat unt numerotate și datate, încât în orice moment se știe care lăptărie a produs acest unt.

Untul marcat trebuie să îndeplinească o mulțime de calități. Examinarea se face de către organele oficiale în speță „Laboratorul de cercetări a Școlii agricole superioare“, azi sub conducerea D-lui prof. Hoffman. Fiecare cooperativă este obligată a trimite zilnic câteva grame de unt produs acestei stațiuni care examinează calitatea și retrace marcarea dacă se constată o abatere.

568 din cele 1362 lăptării sau constituit în 11 federale de export, cărora le predau toată cantitatea de unt produsă, cari fac exportul și valorificarea. Scopul Uniunilor între altele este „cea mai bună transformare și îmbunătățire a untului“ Ele exercită un sever control. În acest scop la sediul Uniunilor se ia săptămânal din fiecare transport unt, care se păstrează timp de 15 zile la o temperatură de 15 grade și pe urmă se examinează mirosul, gustul și înfățișarea de către o comisiune. Aceasta comisiune clasează untul examinat în 15 categorii. Cele mai multe uniuni plătesc untul pe baza acestor examinări.

Un mare control se mai face de către Uniunea cooperativelor. Aceasta organizează 6-12 expoziții de unt anual. Fiecare coop. lăptărie participă cu cele mai bune produse. Scopul este să se dea posibilitatea unei examinări comparative pe baza criteriilor de mai sus, avându-se în vedere crearea unei calități superioare.

Probele se fac de o comisie de 12 specialiști în majoritate conducători de lăptării.

Consecința acestor riguroase controale (peste 70 cont. anual) este faptul că dela 1900 untul Danez a ajuns cel mai bine plătit. Ori cât au căutat Olandezii și Finlandezii să cucerească acest titlu „cel mai bun unt“ până azi n'au reușit.

(continuare în numărul viitor)

A P E L

Toți consumatorii din Cluj, membrii cooperativelor, muncitori și meseriași sunt călduros invitați la

Marea Adunare de Propagandă Cooperativă

ce se va ține în Cluj, în ziua de 10 Iulie ora 11 în Piața Carolina 5 la corporația meseriașilor.

Adunarea e aranjată de comitetul cooperativei de consum „Progresul“ și de acțiunea Cooperativă.

Membrii comitetului Dr. Alexiu Manea, Bochiș I. Ioan, Cărpinișan Gheorghe, Corobean Grigore, Paul I. Dumitru, Câmpian Iosif, Mora Ioan, Săhinan Petru, Tarcea Gheorghe, Vlad Ioan. Vor lua cuvântul reprezentanții Bisericii, cooperativei, reprezentanți muncitorilor, sindicatelor etc. Se fac înscrieri, fotografii, colective. Se va organiza o expoziție.

„Este foarte admisibilă părerea că forțele morale a căror pînieră este creștinismul sunt indispensabile pentru soluționarea chestiuni sociale“. Dr. A. Held. Berlin. (Tratat de cooperatie).

Proces Verbal

Incheat în ziua de 26 Iunie 1938, în Cluj Str. I. G. Duca 7 la adunarea membrilor fondatori ai cooperativei de consum.

Luându-se în dezbateri de către membrii prezenți posibilitățile înființării unei cooperative de consum în Cluj, având caracterul românesc și creștin, cu tendința vădită de a combate specula, scumpetea și cartelurile, s'a hotărât următoarele:

1) Se înființează de către subsemnații membrii fondatori cooperativa de consum „Progresul“ având caracter românesc, și creștin, cu tendințe de a combate specula, scumpetea și cartelurile, și conduse de principiile cooperatiei reale, tip Roschdale.

2) Se hotărăște ca fiecare parte socială să tie de 500 lei plătită în următorul fel: la înscriere 100 Lei și lunar 30 Lei după fiecare parte socială.

3) Răspunderea socială este limitată la de 5 ori valoarea părților sociale semnate.

4) Au fost aleși de către fondatori ca membri cari își iau angajamentul totodată de a aduce această acțiune la bun sfârșit următorii:

- DI. Dr. Alexiu Manea
- „ Bochiș I. Ioan.
- „ Cărpinișan Gheorghe
- „ Corobeanu Grigore
- „ Paul I. Dumitru
- „ Câmpian Iosif
- „ Mora Ioan
- „ Tarcea Gheorghe
- „ Vlad Ioan
- „ Sălicean Petru

S'a mai hotărât convocarea unei mari adunări publice, la care să fie invitați asociațiile și funcționarii cu scopul de a se înscrie cât mai mulți români.

S'a delegat casierul provizoriu DI. Paul I. Dumitru.

S'a semnat 48 acțiuni în valoare de 24000, Lei.

Congresul cooperativelor din Franța

În 28 Mai s'a ținut în Avignon congresul anual a cooperativelor de consum franceze. După ample dezbateri s'a votat o rezoluție:

Iată cuprinsu rezoluțiilor cu privire la cooperatia în cadrul economiei dirijate.

„Cooperatia reclamă un drept extensiv de exploatare și de atribuție fondat pe dinamismul instituțiilor (coop.) născute din masa muncitoare care își organizează liber trebuințele unui standard de viață din ce în ce mai ridicat, în opoziție cu dreptul static reclamat de o economie, capitalistă care tinde la însușirea profiturilor din exploatarea în vechite și colizate“ apoi referitor la Cooperatie și costul vieții:

„Consiliul Federației Naționale a coop. de consum“ grupând reprezentanți a 2.600.000 consumatori, reamintește cu tărie, că cooperatia este singura formulă care permite regulizarea prețurilor, și că ea rămâne singura armă eficace pentru lupta contra scumpetii, pentru urmărirea unei politici de apărare a puteri de cumpăre, pentru asigurarea stabilității prețurilor factor de pace socială“

REVISTE PRIMITE

- Cooperatia Ap. București Str. Gutenberg No. 6, Abon. an. 60 lei
- Curierul Cooperator București Str. Stoica Ludescu 46 Ab. an. 200 lei
- Curierul Cooperatiei Bihoreno. apare lunar Oradea Str. Șaguna 20 abon. an. 100 lei.
- Revista Laptelui, Ap. București 6 Str. Dr. Staicovici 62 Ab. an 150 lei
- Schweizerische Konsum Verein Basel.

- Le coop. de France Paris
- Revue de la coop. International.
- Cielarca Standardo Varșovia

Redacția și Administrația Cluj, Str Chintăului 51 — Telefon 30-65

Pentru orice chestiune coop. corespondență, reviste de schimb de coop., a se adresa D-lui Dr. Alexiu Manea. Cluj Str. I. G. Duca Nr. 7